

İslâmî Yeni Edebiyatta Şiir ve Şair (Mavera Dergisi Örneği)

Şerife Nihal ZEYBEK*

İlk sayısı Aralık 1976'da çıkan Mavera dergisi özgün edebî anlayışı, kaliteli ürünleri ve duruşuyla başlı başına bir ekol olmayı başarmıştır. Pek çok derginin maddî imkânsızlıklar nedeniyle kısa sürede kapanmak durumunda kaldığı ülkemizde, Mavera, hiçbir kuruluşa bağımlı olmadan 14 sene boyunca yayım hayatını devam ettirmiştir. Mavera, tüm imkânsızlıklara rağmen, yöneticilerinin bitmek bilmeyen şevki ve fedakârlıklarıyla ayakta kalabilmiş bir dergidir. Mavera 163 sayı yayımlanarak Türk edebiyat tarihinde kendine önemli bir yer edinmiştir. Bu çalışmada bir döneme damgasını vuran Mavera dergisinin ilk 82 sayısı üzerinden Mavera kadrosunun şiire ve şaire bakışı İslâm bağlamında yansıtılmaya çalışılmıştır.

“Kitap fazla ciddi, gazete fazla sorumsuz. Dergi, hür tefekkürün kalesi. Belki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri, tek düşüncenin yankısı; dergi bir zekalar topluluğunun.”¹ Cemil Meriç'in veciz şekilde ifade ettiği dergi tanımı Mavera için geçerlidir. Mavera, ‘hür tefekkürün kalesi’ ve ‘zekâlar topluluğu’ olmayı başarmıştır. Dergiler süreklilik arz ettiği ve belli bir okuyucu kitlesine sahip olduğundan yazar ve şairler için önemli bir yere sahiptir. Mavera bir anlık heves mahsülü değildir. Fikrî hazırlık safhası uzun süren Mavera, sağlam bir düşünsel temel üzerine oturmuştur. Mavera kadrosu dergi deneyimine sahip isimlerdir. Mavera'yı kuran ekip daha önceleri

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü - Ankara / TÜRKİYE, nihalezeybek@gmail.com
1 - Cemil Meriç, Bu Ülke, İletişim yayınları, İstanbul, 2012, s.102.

Sezai Karakoç yönetimindeki Diriliş ve Nuri Pakdil yönetimindeki Edebiyat dergilerinde yazmışlardır. Mavera, Büyük Doğu, Diriliş, Edebiyat dergilerinin tabiri caizse devamı niteliğindedir. Fakat bu Mavera'nın onlara rakip olduğu veya onları taklit ettiği anlamına asla gelmemektedir. Zikredilen bu dergiler aynı yolda yürüyen dostlar gibidir.

Mavera şiirle iç içe bir dergidir. Öyle ki Cahit Zarifoğlu'nun 'Yedi Güzel Adam' şiiri hemen Mavera'yı akla getirmektedir.² Şair tarafından açıkça bildirilmeyen bu 'yedi adam'ın kimler olduğu hususunda çeşitli isimler zikredilmiştir. Rivayetler arasında 'Yedi Güzel Adam'ın Mavera'nın kurucu kadrosunu oluşturan yedi isim olduğu da yer almaktadır. Bununla beraber derginin adı bile tek başına şiirsel bir mahiyettedir. Şiir daha ziyade soyutu anlatır, az sözle derin manalar ifade etmeye çalışır, ahenkli bir söyleyişe sahiptir. 'Mavera' tek bir kelime olmasına rağmen zikredilen bu şiirsel özellikleri bünyesinde barındırmaktadır.

Mehmet Atilla Maraş, Mavera kelimesinin bu derin anlamından yararlanarak derginin ismi ile kendi şiir anlayışını iç içe değerlendirmiştir. Mavera'nın sözlük anlamı, görülen âlemin ötesidir. Bu fizikî âlemin dışındaki metafizik âleme işaret etmektedir. Necip Fazıl, şairi 'gaybı kurcalayan adam' olarak tanımlamıştır. Şiir somuttan ziyade soyutla ilgilenir, bedenden çok ruha yakındır. Şiir, maveraya doğru yolculukta olan insanın bu yolculuğunu okuma biçimidir.³

Mavera dergisi edebî ve fikrî olarak bir duruşa sahip olmuş ve bunu açıkça dile getirmiştir. Cumhuriyet sonrası edebiyatımızda din olgusu ihmal edilmiştir. Bu süreçte dinî muhtevaya sahip olan veya dinî bir bakış açısıyla kaleme alınan eserler yok denilecek kadar azdır. Mavera kadrosu bu eksikliğin farkındalığıyla hareket etmiş, sadece eserlerini dinî hassasiyetle kaleme almakla yetinmemişlerdir. Mavera, edebiyatın teorik yönüne de eğilmiştir. Mavera'da Türk, İslam ve dünya edebiyatları hakkında yapılmış değerlendirmeler ve hikâye, şiir, roman gibi edebî türler üzerine yapılmış tahliller yer almıştır. Mavera kadrosu yazarlık ve

2 - Bkz. Cahit Zarifoğlu, Yedi Güzel Adam, Edebiyat Dergisi Yay., Ankara, Eylül 1973, s. 9.

3 - Bkz. Mehmet Atilla Maraş, "Şiir Sanatının Okumaya Çalıştığı Bir Alan", Dil ve Edebiyat Dergisi, Kasım 2012, S.47, s.44-46.

şairlik kavramları üzerine oturumlar düzenlemiş, eleştiri yazıları kaleme almıştır. Böylece yeni edebiyat alanında bir eksikliği gidermeye çalışmış, İşlam şuuruyla nasıl edebiyat yapılacağına dair yol haritası çizmişlerdir. Bu nedenlerden dolayı Maver'a bir edebiyat okulu olarak kabul edilmiştir.

Ahmet Kabaklı, ‘Yeni İşlâmcı Akım’ başlığı altında Maver'a'nın önde gelen isimlerinden olan Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazıt, Rasim Özdenören, Alaeddin Özdenören, Ebubekir Eroğlu, Vahap Akbaş, M. Atilla Maraş ve İşmail Kılıoğlu'na yer vermiştir. Kabaklı, Edebiyat'ta İşlâmî düşüncenin, Tanzimat'ta Namık Kemal, Meşrutiyet'te ise Mehmet Akif Ersoy tarafından temsil edildiğini söyleyerek şunları kaydetmiştir:

Yeni İşlâmcılık'ın temsilcilerine bir öncü ve üstat aranıyorsa, bu şüphesiz ki Necip Fazıl Kısakürek'tir. Kademe kademe önce Sezai Karakoç, sonra da Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazıt, Nuri Pakdil, Rasim Özdenören yıllar yılı Kısakürek'in telkinleri, etkisi ve havası içine yetişmişlerdir.⁴

Tanzimatla başlayan yenileşme süreciyle ‘dinî muhteva’ şiirden yavaş yavaş çekilmeye başladı. Cumhuriyetin kurulmasıyla İşlâmî söylem edebî hayatta yer almaz oldu. Üstü örtülen İşlâmî söylem, 1960'lı yıllardan itibaren şiir dünyasına yeniden giriş yaptı. Necip Fazıl ve Sezai Karakoç'un ortaya koyduğu eserler İşlâmî söyleme sahip olmalarının yanı sıra sanatsal açıdan da son derece kıymetliydi. Onların bu nitelikli eserleri gençlere bu alanda güven verdi ve yol gösterici oldu.⁵ Maver'a dergisini çıkaranlar Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Nuri Pakdil gibi isimlerin tabiri caizse öğrencisi olmuş, hatta beraber edebî faaliyetlerde bulunmuş kimselerdir.

Maver'a Türk edebiyatına yeni bir bakış açısı getirmiş, alanında öncü olmuş bir dergidir. Maver'a şiir alanında da bir ekol olarak kabul edilmelidir. Fakat burada yeni bir ‘ekol’ olarak adlandırma nedenimiz Maver'a şiirinin şeklinden ziyade muhtevası ile alakalıdır. Maver'a şairleri yeni bir şiir türü ortaya çıkarma gibi bir gayretin içine girmemişlerdir. Onlar kabiliyetleri ve kişilikleri doğrultusunda kendilerini en iyi ifade edebildikleri şekillerde şiirler kaleme

4 - Ahmet Kabaklı, Türk Edebiyatı, Türk Edebiyatı Yay., İstanbul, C. IV., s. 676.

5 - Bkz. Ramazan Korkmaz, Tarkan Özcan, Yeni Türk Edebiyatı 1839-2000, Grafikler Yayıncılık, Ankara, 2004, s.261.

almışlardır. Mavera sayfalarında İkinci Yeni kapsamında değerlendirilecek şiirlerin yanı sıra klasik İslâmî Türk edebiyatı etkisindeki şiirleri de görmek mümkündür. Bununla ilgili olarak Vahap Akbaş, Alaeddin Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Akif İnan gibi isimlerin özellikle şiir alanında bir nesil üzerinde etkili olduğunu kaydetmiştir. Fakat onların hiçbir zaman edebî bir hareket olarak ortaya çıkma iddiası taşımadıklarını ve bundan dolayı da kendi şiir anlayışlarına özel bir ad verme gereksinimi duymadıklarını belirtmiştir. Bu isimler şiirlerini yerli düşünce etrafında şekillendirmiş ve son yirmi beş yılın şiirinde belirleyici rol oynamışlardır.⁶

Mavera şairleri kendilerine has, birbirlerinden farklı şekillerde şiirler kaleme almalarıyla birlikte o güne dek, sınırlı kişisel eserler dışında, sergilenmeyen bir tavır ortaya koymuştur. Necip Fazıl, Sezai Karakoç gibi isimlerin eserlerinde yansıttıkları İslâmî hassasiyet, kişisel bir çaba olarak değerlendirilebilir. Mavera dergisi ilk çıkışından itibaren ‘kişiye bağlı bir dergi olmama’ düsturuyla hareket etmiştir. Mavera’da amaç bütün yazar ve şairlerin sahipleneceği bir dergi meydana getirmek olmuştur. İşte bu sayede Mavera, Cumhuriyet tarihinde bir ilki gerçekleştirmiş, genelde edebiyata özelde ise şiire İslâmî bakışla bakan bir edebiyatçı topluluğunun meydana gelmesine olanak sağlamıştır.

Mavera kadrosunun lise sıralarında başlayan dostlukları göz önünde bulundurulursa, bu sanatçıların tabiri caizse beraber büyüdükleri söylenebilir. Bireyin fikrî gelişiminde önemli olan kritik yılları arkadaşlık ederek geçiren bu isimler, böylelikle ortak bir düşünce temeline sahip olmuşlardır. Bu nedenle Mavera kadrosu ortak bir inanış, duyuş ve söyleyişle eserler vücuda getirmiştir. Mavera’yı diğerlerinden farklı kılan İslâmî hassasiyetle eser veren edebiyatçılara sayfalarında yer vermesi ve bunu kendine dert edinmesidir. Mavera’nın İslâmî tavrı, bir topluluk olarak, ilk kez ortaya koyması ona edebî tarihimizde önemli bir yer kazandırmıştır.

Mavera’daki bütün ürünlerin İslâmî şuur ile kaleme alındığı söylenebilir. Sırf sanat kaygısıyla değil, Allah rızası dairesinde edebiyata yaklaşan Mavera

6 - A.Vahap AKBAŞ, “Bir Köylü Çarığı Gibi Derin ve Issız”, Ay Vakti Dergisi, Temmuz- Ağustos 2003, S.34-35.

ekibi, kaliteli edebî ürünler meydana getirirken, İslâmî duruşlarını sergilemeyi de ihmal etmemişlerdir. Dergide iman esasları, ibadetler, tasavvufî öğeler ve diğer dinî konular farklı edebî türlerde ele alınmıştır. ‘*Müslüman yazar ve şair*’ ifadeleri Maverâ yazarlarınca ortak olarak kullanılmıştır. ‘*Müslüman yazar ve şair*’ ile İslâmî duyarlılıkla eserlerini meydana getiren, edebiyatta asıl amacı Allah’ın rızasını kazanmak olan yazar ve şairler kastedilmiştir. Biz de bu çalışmada ‘*Müslüman yazar ve şair*’ ifadelerini kullandık.

Cumhuriyet döneminde İslâmî edebiyat yok mesabesinde olduğundan Yeni edebiyatımızda bu hususta kavram kargaşası da yaşanmaktadır. Maverâ dergisinde İslâmî edebiyat kavramı üzerine tartışmalar yapılmış, varolan kavramların içi doldurulmaya çalışılmış, kimi zaman ise yeni kavramlar öne sürülmüştür. Özdenören İslâmî edebiyat kavramının sorumluluğunun ağır olduğunu şöyle kaydetmiştir:

Eğer yaptığımız İslâmî bir edebiyatsa, yaptığımız bu edebiyat İslam’ın bu alandaki ilkelerini de temsil ediyor demektir. Temsilci veya vekil, asilin aynısıdır derler, değil mi? Edebiyat alanında İslam adına bir şey söyleniyor ise, bu söylenenler İslam’ın edebiyatıdır, böyle olmasa bile bu manaya gelir. Fakat bizim bunu söylemeye hakkımız var mı?⁷

Bundan dolayı ‘İslâmî edebiyat’ yerine ‘Müslümanların edebiyatı’ demeyi daha uygun bulduklarını belirtmiştir. Böylece ‘Müslümanların edebiyatı’ gibi yeni bir kavramı kullanmaya başlamışlardır. Burada ise şu soru devreye girmiştir ‘Kime Müslüman denilecektir?’ Elbette Müslüman edebiyatçıdan kasıt, kimliğinde ‘İslam’ yazması değildir. Müslüman edebiyatçı, eserlerini İslam hassasiyeti ile kaleme alan kimsedir.

Yusuf Yazar, 1978 senesinde kaleme aldığı yazısında, Müslümanların edebiyat sahasındaki mevcut durumunu değerlendirmiştir. Yaklaşık yarım yüzyıldır boş kalmış olan edebiyat alanında artık Müslümanların da konuşmaya, eserler meydana getirmeye başladığını ifade etmiştir. Yazar, özellikle sanat ve edebiyat dergilerinde başlayan kültür dirilişi ve birikimi gözler önünde olduğunu

7 - Üzeyir İlbak, “Rasim Özdenören ile Söyleşi: Maverâ Bir Ekip Hareketidir”, Dil ve Edebiyat Dergisi, Kasım 2012, S.47, s.28-29.

belirtmiş, İslâmî duyarlılığı olan şair ve yazarların gün geçtikçe kendilerini geliştirdiklerini ifade etmiştir.⁸

Mavera'nın ilk 82 sayısı üzerinde hazırlanan bu çalışmada incelenen sayılarda toplam 445 şiir yer almıştır. Belirtilen sayısal veriye göre her sayıda yaklaşık beş şiirin yer aldığı söylenebilir. Bu rakam da Mavera'nın şiir alanında adından söz edilmesi gereken bir dergi olduğunu göstermektedir. Mavera 'Müslüman yazar, şair' diye bir kavramı ortaya atmıştır. Buna mukabil Mavera kadrosunun bu kavramın içini doldurması da beklenmektedir. Müslüman şair kimdir? Müslüman şairin şiirlerinde neler olmalı, neler olmamalıdır? Çalışmamızda bu gibi soruların cevabını Mavera dergisi üzerinden verilmeye çalışılmış, Müslüman şairlerin konumu, etkinliği, yazma amaçları gibi çeşitli hususlara değinilmiştir.

Akif İnan, Müslüman şairler adına önemli bir açıklamada bulunmuştur. Kendisinin ve aynı görüşü paylaştığı arkadaşlarının şiir yazmadaki amaçlarının İslâmî propaganda olmadığını, şiiri böyle bir şey için kullanmayacaklarını söylemiştir. Şiirlerinde görülen İslâmî duyarlılığın ise özel bir çaba olmaksızın kendi İslâmî bakış açılarına paralel olarak doğal süreç içinde oluştuğunu şöyle belirtmektedir:

Hiç birimiz İslâmî düşünüşün yayılmasına (propaganda biçiminde) vasıta saymamışız şiirimizi. Yani öyle karşıtlarımızda görüldüğü gibi bir slogancılık, çığırıklık âleti olarak görmedik sanatı. Sadece dünya görüşümüzün şiiridir yazdıklarımız. Başkasını yapamayız, yazamayız. Yazılса da sun"i olur açıkçası. Şiirimiz, inancımızın, onun estetiğinin yansımasıdır, uzantısıdır.⁹

Zarifoğlu ise İslâmî duyarlılığa sahip olmanın eserlerde doğrudan İslam'ı konu olarak ele alma zorunluluğu getirmediğini kaydetmiştir. Zarifoğlu eserlerinde dinî öğeleri alenen işlemeyi tercih etmediğini şöyle dile getirmiştir: “ Benim şiirlerimde hadis-i şerifler, belki ayetler, tasavvuf, menkıbeler, İslâmî davranış biçimleri, tavırlar, tepkiler, kabuller suda erimiş madenler gibi vardır.”¹⁰

8 - Bkz. Yusuf Yazar, “Tablo”, Mavera, Mart 1978, S. 16, s. 43-44.

9 - Akif İnan, “Çeşitlemeler: Şiirimizle İlgili Bir Açıklama”, Mavera, Ağustos 1979, S. 33, s. 33.

10 - Cahit Zarifoğlu, Konuşmalar, Beyan Yayınları, İstanbul, 2006, s.117.

Bir Müslüman, hayatını Allah'ın emirlerine göre düzenlemek ve her adımını ona göre atmak durumundadır. Müslümanlık zamanla ve zeminle sınırlandırılmamıştır. İslam hayatın her anında ver her alanında vardır. İslâm yaşamla iç içe olan, 'yaşamak' için yollanılmış bir dindir. Hiçbir bilinçli Müslüman, İslâmı bir kenara koyup, kendi ölçülerine göre sanat yapmaz. Müslüman, her şeyi Rabb'inin emrettiği şekilde değerlendirmekle ve ifade etmekle sorumludur. Bundan dolayı, İslâmî duyarlılığı olan bir şair, elbette bunu ister istemez şiirine yansıtabilir. İşin doğası gereği bu olmak zorundadır, çünkü şiirin temeli fazla içten gelen duygulardır.

M. Atilla Maraş şiire bakışını ve şiir yazma amacını yine bir şiirinde açıkça belirtmektedir:

Girince bağına şiirin
Dosdoğru günahsız
Sevap için girmeli
Akıl meczup değilse.¹¹

Bir Müslümanın, eğer ki akıl sağlığı yerindeyse, bu hayattaki amacı, âhireti kazanacak işler yapmak olmalıdır. Bu kapsama hayatın her yönü dâhil olduğu gibi şiir yazmak da girmektedir. Âhirete inanan mü'min, her aldığı soluğun hesabını vereceği şuuruyla hareket etmektedir. Bu bilinçte olan birinin rastgele şiir yazması beklenemez. İslâmî inanca göre 'Hayra vesile olan onu yapan gibidir.' Bunun tam tersi de geçerli olduğundan dolayı bir şiirle insanlarda olumsuz duygu ve düşüncelere neden olmak dinen vebal getiren bir durumdur. Cahit Zarifoğlu ise bu hususu şöyle dile getirmiştir:

Şiir Hakk'ın emrinde olmalı. Rızâ-ı Bârî'yi gözetmeli... Mümin şair olarak da yazdıklarından sorumlu olduğumun bilincindeyim. Yazar, yazar olarak yazdıklarından sorumludur elbet ve bunlardan da sorulacaktır. Yazmanın hangi sahada olursa olsun vebali vardır. Büyük bir mesuliyet. Yazarken pürdikkat olmalı.¹²

Nazif Gürdoğan 'Şiir Seviyorum Öyleyse Varım' başlıklı yazısında Maver'a'nın şiir anlayışını ve misyonunu şöyle belirtmiştir:

11 - Mehmet Atilla Maraş, "Şahinşah", Maver'a, Nisan 1979, S. 29, s. 3.

12 - Cahit Zarifoğlu, Konuşmalar, s.94

İlk sayısı 1976 yılının Aralık ayında yayınlanan Mavera dergisi ‘şiir’i sağ ve sol paradigmaların dışında, Anadolu insanının tarih, kültür ve sanatında arıyordu. Sağ ve sol çatışmalarının en yoğun olduğu yıllarda Mavera bir kuşağın üniversitesi oldu. Bir nesil sanatın değiştirici ve dönüştürücü gücünün bilincine Mavera dergisinin çevresinde oluşturulan düşünce ve eylem halkalarında vardı.”¹³

Gürdoğan’ın zikrettiği gibi Mavera aktif siyasete dâhil olmamıştır. Mavera’nın aktif siyasete taraf/alet olamaması onun sadece sanatsal kaygılarla edebî eserler yayımlayan, gündeme ilgisiz kalan bir dergi olduğu anlamına gelmemektedir. Bilakis Mavera, İslamî duruşunu sağlam şekilde sergilemiştir. Mavera’da sloganvari söyleyişler değil, dinî ve felsefî temelli düşünceler hâkim olmuştur.

Zarifoğlu şiir hakkında özgün bir değerlendirmede bulunarak, şiirde Rahmanî ve şeytanî kısımlar olduğunu söylemiştir. Bizim dikkatimizi ve ilgimizi Rahmânî olan kısımda yoğunlaştırmamız gerektiğini şöyle dile getirmektedir:

Şiir Rahmânî ve şeytanî olabilir. Benim şiirimde şeytânî kısımlar daha çabuk algılanır, fakat rahmanî kısımlar yavaş yavaş anlaşılır. Çünkü şeytanî kısımlar okuyana daha lezzetli geliyor... Buradaki şeytanîlik illâ küfür mânâsında değil, dünyevî olanı, nefsanî olanı, şöret arzusu, kan akıtma arzusu, üstün olma arzusu, galip olma arzusu, ene, hep şeytanî olgular.¹⁴

Zarifoğlu’na göre başarılı şiir, içinde dünyevî unsurlar bulundurmakla beraber, Rahmanî olanın öne çıktığı şiirdir. Zarifoğlu, önemli olanın dünyevî olandan vazgeçmek değil, onu olumlu istikamette kullanmak olduğunu vurgulamaktadır. Zarifoğlu’nun bu düşüncesi İslam’ın özüyle paraleldir. Zira Yüce Allah Müslümanlardan orta yolda olmalarını, her hususta abartıdan uzak yaşamalarını istemekte, Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadis-i şerifte “...dinde aşırılıktan sakınınız...” buyurmaktadır.¹⁵

1981 senesinin şiir ortamının değerlendirildiği bir makalede, bu senenin şiirlerinde ‘bunalım’ın hâkim olduğu tesbit edilmekte ve bu durum Müslüman yazar ve şairlerle şöyle irtibatlandırılmaktadır:

13 - Nazif Gürdoğan, “Şiir Seviyorum Öyleyse Varım”, Yeni Şafak Gazetesi, 24 Temmuz 2002.

14 - Rasim Özdenören, “Cahit Zarifoğlu ile Konuşma”, Mavera, Ekim 1977, S. 11, s. 40.

15 - Nesai, Menâsikü'l-Hac, 217; İbn Mâce, Menâsik, 63.

Yazar ve şairlerimizde görülen bunalım olayını anlamlandırmak mümkün değil. Müslüman alabildiğine mahzun olabilir, acılı olabilir, çileli olabilir, hatta sıkıntıya bile düşmüş olabilir. Bütün bunlar doğaldır ve de olmalıdır. Ama temelde inançla doğrudan ilgili olan bunalımı yaşamış olması mümkün değildir. Eğer bunalıma düşüyorsak bunalıyorsak bu, inancımızın zayıflığından kaynaklanıyordur. Bir de hep başkalarının dünyasını yaşamaktan ve başkalarının duyarlıklarına ulaşmaya çalışmaktan ve onların koyduğu değer ve ölçüleri değişmez ölçüler gibi kabul etmekten kaynaklanıyordur.¹⁶

Burada Müslüman yazar ve şairin taşıması gereken özelliklerden bir diğeri ortaya konulmaktadır. Müslümanın inançla doğrudan ilgili olan konularda bunalıma girmesi mümkün değildir. İnsanlar genellikle, kendini ve hayatını anlamlandırma problemlerinden dolayı bunalım yaşarlar. Hayatın amacı, kader, ölümün mahiyeti gibi insanların ve bilimin cevapsız kaldığı sorular başlıca bunalım kaynaklarıdır. Bu sorulara ancak vahiy cevap verebilir. Müslümanın bu anlamda bunalıma düşmesi abes olur. Çünkü İslâm dini bu soruların cevabını, insanı tatmin edecek şekilde vermektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, eğer bir Müslüman inançla ilgili konularda bunalım yaşıyorsa bu ancak onun İslâm dinini eksik olarak bilmesi veya yaşamaması şeklinde anlaşılır. Kendisini İslâmî duyarlılığa sahip olarak kabul eden sanatçının, bu tür bir bunalıma girmemesi gerekir.

Kur'an'ın ruhu okşayan bir üslubu vardır. Bu üslub, Müslümanların hayatına, mizacına ve ruhuna yansımıştır. Kur'an vesilesiyle incelenmiş olan Müslüman ruhunun tezahürleri çeşitli sanat eserlerinde görülmektedir.

Bir bestekârın eserini bestelemesi ile bir demircinin demiri dövmesindeki ruh da aynıdır. Çünkü her biri içinde taşıdığı İslâmî mânâyı dışa yansıtmakta ve eşyayı işlemektedir. Bunun içinde ki, Süleymaniye'ye muhteşem bir Na't gibi bakılmış ve yapıda şiirsel incelikler hâkim olmuştur... Bütün bu söylediklerimizle anlatmak istediğimiz şiirin kökeninde Kur'an-ı Kerim durmaktadır. Kur'an'ın muciz olmasının birçok yönlerinden biri de kuşkusuz dil yönüdür. Fesahattir. Belâgattir. Peygamber Efendimize ilk yakıştırılan – Kur'an inmeye başladıktan sonra sıfatlardan birinin “şair” olması da bundan dolayıdır. Ayet sonlarının aynı veya benzer seslerle bitmesi Kur'an'a veciz ve mukaffâ bir yapı kazandırmıştır (bunu söylereken Kur'an-ı Kerim'e elbette şiir demek istemiyoruz). Kur'an'ın insanruhuna kısa sürede sinmesinde ve toplumların Kur'an'a koşmasında bu fonetik değerlerin mutlaka büyük rolü olmuştur.¹⁷

16 - Selahattin İpek - Kadir Atlansoy, “Güneşi Avuçlasın Ellerimiz veya Şiir 81”, Mavera, Şubat 1982, S. 63, s. 51.

17 - Selahaddin İpek, “İnsana Ulaşan Şiir”, Mavera, Nisan 1982, S. 65, s. 12.

İpek'in belirttiği gibi, Kur'an'ın mânâsının ve dil yönünden mükemmelliğinin yanı sıra kulağa hoş gelen bir ahengi de vardır. Bu ahenk, Kur'an okunurken ve dinlenirken insanları rahatlatmaktadır. Kur'an ile ilk defa karşılaşan bir insan için bu önemli bir özelliktir. Çünkü Kur'an'ı ilk defa dinleyen kimse bundan hoşlanır ve bir daha dinlemek ve neler anlatıldığını bilmek ister. Böylece İslâmı öğrenmeye adım atmış olur. Fakat burada İpek'in de belirttiği gibi üzerinde durulması gereken önemli bir nokta vardır, Kur'an kesinlikle şiir değildir. Kur'an, Allah'ın kelâmıdır. Hiçbir şekilde insan ürünleri ile kıyaslanamaz ve adlandırılmaz. Kur'an'daki bu ahenkli yapıdan dolayı, inanmayanlar onun 'şiir' olduğunu iddia etmişlerdir. Çünkü başka türlüünü kabul etmek işlerine gelmemiştir. Bu iddianın asılsız olduğu Yüce Allah tarafından belirtilmiştir.¹⁸ İpek, İslâm toplumunda, şiirin ilhamını Kur'an'dan aldığını ve ses yapısını da Kur'an'dan esinlenerek meydana getirdiğini söyleyerek devam etmektedir. İslâm ile müşerref olan toplumların dilinde, Kur'an dilinin etkisiyle incelme ve yumuşama özellikleri görülmektedir. İpek, bunu net olarak görebilmemiz için, İslâm öncesi Türk şiirini, İslâm sonrası Türk şiirini ve İslâm'dan giderek uzaklaşan günümüz şiirini kıyaslamamız gerektiğini ifade etmektedir.

Mavera, dergide yer alan edebî eserlerde kaliteyi sağlamak adına bir prensip geliştirmiştir. İlk defa gönderilen şiirler çok güzel dahi olsa yayımlanmamıştır. Aynı kimsenin başka şiirler göndermesi beklenmiş, böylece o kimsenin şairlik istidadına gerçekten sahip olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu kural sadece dergiye mektup yoluyla katılan okuyucular için değil, Alaeddin Özdenören, Erdem Beyazıt ve Akif İnan gibi derginin esas kadrosu olarak adlandırılacak isimler için de geçerli olmuştur. Böylece bir nevî şairin kendini ispat etmesi istenmiştir. Aynı zamanda derginin tek bir sayısında bir şairin çok sayıda şiiri yayımlanarak, şairin şiir anlayışı sergilenmiştir.¹⁹ Bu hususu Özdenören şöyle açıklamıştır:

Dergiler genelde şairler ve yazarlar mezarlığı haline geliyordu. Dergi yöneticileri kendilerine gönderilen yazılardan hoşlarına gideni yayımlıyordu. Mavera'nın böyle olmaması için şıpsevdi gibi görüne kimse ağzıyla kuş tutsa bile yer vermeyelim dedik. Bunun için ilk gönderilen yazıları şiirleri hemen yayınlamıyorduk. Devamının gelmesini bekliyorduk.

18 - Bkz. 36/ Yasin, 69.

19 - Bkz. Üzeyir İlbak, a.g.m. , s.26.

İstedğimiz kalitede belirli bir sayıda ürün gelene kadar bekliyorduk. Maver'a mezarlık olmadı bilakis insan yetişmesine ve yetişmiş insanların kendisini bulmasına vesile oldu.²⁰

Cahit Zarifoğlu, Maver'a'nın son sayfalarında yer alan 'Okuyucularla' bölümü, Maver'a'nın bir edebiyat okulu olarak kabul görmesinde önemli rol oynamıştır. Bu bölümde Zarifoğlu, okuyuculardan gelen edebî eserleri samimi bir üslupla değerlendirmiştir. Böylece edebiyata kabiliyeti olanlar desteklenmiş ve onlara yol gösterilmiştir. Ağırlıklı olarak şiirin yer aldığı 'Okuyucularla' bölümü hakkında fikir vermesi için bir kesit sunuyoruz;

Bu sayı için gözden geçirdiğim şiirlerin bir çoğunda, belki de hep böyle de ilk defa dikkatimi çekiyor, hikmetli sözler söyleme eğilimi ağır basıyor. Böylece olunca da, genellikle genç yaşların iştiaqları ile aranan bu sözler, şiiri, şiiriyeti, şairliği alıp götürmüştü.²¹; "Çook başlardasınız. Bu sahada yeni, heyecanlı ve duygulusunuz. Ucuz kahvehane havalara teslim olmadan, şiirle mutlaka "aydınlık ufıku" söylevler çekmeden, şiirin ana damarını bulmaya gayret ederek yazmaya devam edin. Selamlarımızla.²²

Rasim Özdenören, kendisiyle yaptığımız görüşmede Zarifoğlu'nun bu köşesi hakkında şunları söylemiştir:

Dergiye epey muhtelif yazılar gönderiliyor. Bu yazılar da bana geliyordu. Cahit'e dedim ki bu yazıları ben sana bırakayım. Sen bunlara dergide cevap ver. Biz vaktiyle Yeni İstiklal gazetesi vardı. Biz orada gönderilen yazılara, şiirlere cevap veriyorduk, değerlendiriyorduk. Onlardan da örnekler gösterdim kendisine. Bu değerlendirmelerden sen de yaparsın dedim. Cahit o işi de çok sevdi. Hem sevdi hem benimsedi hem de çok güzel üstesinden geldi. Böyle zaman zaman kızarak azarlayarak, mektup gönderenleri yerine göre hatta pişman ederek, yerine göre pohpohlayarak böyle kendine göre bir üslup tuttu. Başarılı olduğundan. Dergi o yazılar yazıldığı sıralarda dergi sondan başa doğru okunurdu.²³

Maver'a Şairleri

Maver'a'nın ilk 82 sayısına bakıldığında bazı kalemlerin şiir alanında öne çıktığı görülmektedir. Bu şairler ve yayımlanan şiir sayıları şöyledir: Cahit

20 - Rasim Özdenören, Yayın Hayatımız Programı Çekimi, TRT, 2008.

21 - Cahit Zarifoğlu, "Okuyucularla", Maver'a, Nisan 1981, S.53, s.48.

22 - Cahit Zarifoğlu, "Okuyucularla", Maver'a, Şubat 1981, S.51, s.48.

23 - Rasim Özdenören ile Yaptığımız Görüşme, 2008.

Zarifoğlu 49 şiir, Mehmet Akif İnan 30 şiir, Mehmet Atilla Maraş 24 şiir, Mustafa Özçelik 23 şiir, Alâeddin Özdenören 7 şiir, Erdem Beyazıt 6 şiir.

Mavera kadrosunun şiir ve şair hakkındaki görüşlerine çalışmamızın başından beri yer vermeye çalıştık. Şimdi ise Mavera şairleri olarak nitelendirebileceğimiz Cahit Zarifoğlu, Mehmet Akif İnan, Mehmet Atilla Maraş, Mustafa Özçelik, Alâeddin Özdenören ve Erdem Beyazıt'ın şiir anlayışına kısaca değineceğiz. Bu isimlerin her birinin ayrı birer makale ve hatta tez konusu olduğunun bilinciyle, temel birkaç noktaya değinmekle iktifa edeceğiz.

Mavera şiiri denilince İkinci Yeni akımından bahsetmek gerekmektedir. Zira Mavera'da yayımlanan çoğu şiir bu akımın etkisini taşımaktadır. Şiirde Garip akımına (Birinci yeni) tepki olarak doğan 'İkinci Yeni' anlayışı, Pazar Postası'nda Muzaffer Erdost'un hazırladığı sanat ve edebiyat sayfalarında doğmuştur. İkinci Yeni, Garipçilerin tam tersine söyleyişteki rahatlığın yerine şiir dilini zorlayan, somut yerine imgelerle ve çağrışımlarla yüklü bir şiir anlayışı ortaya koyar.²⁴ Bu hareketin temsilcileri olan İlhan Berk, Cemal Süreya, Edip Cansever, Turgut Uyar gibi isimlerin çoğu marksisttir. Bununla beraber İkinci Yeni'nin başarılı kalemlerinden olan Sezai Karakoç, İslâmî görüşüyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Karakoç İslâmî mahiyette şiirler yazarak hem İkinci Yeni akımı için hem de Müslüman şairler için yeni bir yol açmıştır. Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazıt, Ebubekir Eroğlu gibi Müslüman şairler Karakoç'un öncülüğünde İkinci Yeni alanında eserler vermeye başlamıştır.²⁵ İkinci Yeni, Garip akımı sebebiyle şiirin iyice yozlaştığını, sanatsal hüviyetini tamamen kaybettiğini savunmaktadır. İkinci Yeni şiirinde nesneyi soyutlama isteği ve imgecilik vardır. Bu akım, açık anlama ve konuşma diline karşıdır. İkinci Yeni şairleri salt şiire yönelmekte, halkın bu şiiri anlayıp anlamadığını umursamaz bir tavır içinde gizemli bir dünyayı anlatmaktadır.²⁶

Cahit Zarifoğlu İkinci Yeni'nin imkânlarını kullanarak kendine yeni bir şiir dili oluşturmuştur. Onun şiiri yer yer muğlaklık seviyesine ulaşan kapalı bir şiirdir. Zarifoğlu kendisine bu konuda yapılan eleştirilere 'şiirin ilk bakışta

24 - Hayrettin Orhanoglu, "Dergilerin Sudaki Aksisi", Türk Edebiyatı Dergisi, Şubat 2007, S. 400, s.21.

25 - Bkz. Ramazan Korkmaz, Tarik Özcan, a.g.e., s.261.

26 - Bkz. Hakan Sazyek, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1999, s.338-341.

anlaşılmayacak türde bir tarza sahip olduğunu, fakat şiirden anlayan, entelektüel birikime sahip, zeki insanların ise bu şiirleri anladığı' şeklinde cevap vermiştir. Didaktik ve söylev dilini kullanmak istemediğini, herkesin de kendi şiirini anlamak zorunda olmadığını ifade etmiştir.²⁷ O şiirinde dinî motiflere sıkça yer veren, kul olma bilinciyle, korku ile ümit arasında Allah'a yalvaran bir şairdir. Diğer Müslüman ülkelerde olan yangına duyarsız kalamayan Zarifoğlu, şiirlerinde İslam dünyası hakkındaki duygu ve düşüncelerini işlemiştir.²⁸

Akif İnan'ın şiiri, biçim olarak diğer Maveri şairlerinden ayrılmaktadır. Diğer şairler modern şiirin kuralsız biçimini benimserken İnan geleneksel bir anlayışla hareket etmiştir. İnan, beyitlerle meydana getirdiği şiirleriyle Divan şairlerini anımsatmaktadır. Şeyh Galib'in beyitlerini açıkladığı şerh mahiyetindeki yedi adet yazı, İnan'ın Divan edebiyatına olan ilgisini gözler önüne sermektedir.²⁹ Şiir anlayışını İslam temeli üzerine kurmuş olan İnan, kendi şiiri için şunları söylemiştir:

İslam'ın bütün hassasiyetini, dünya görüşünü, bin yıl içerisinde oluşturmuş olduğu estetik kanunları kullanmaya; ama onu içimin süzgecinden geçirerek ona yeni bazı unsurlar eklemeye gayret göstererek kurmaya çalıştım.³⁰

Necmettin Türinay, Akif İnan'ın şiirinin farklılığına dikkat çekmiştir. İnan, Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Erdem Bayazıt gibi şiirlerinde coşup çağlamamaktadır. O, coşarak değil düşünerek, ölçüp tartarak yazmaktadır.³¹ Akif İnan hakkında düzenlenen bir toplantıda, Oktay Çağlar, İnan hakkında uzun değerlendirmeler yaptıktan sonra İnan'ın şiirini şu şekilde özetlemiştir; "... Özet olarak kuvvetli bir kurgu, coşkun bir lirizm, İslâmî telkin ve işte sayın İnan'ın şiiri diyoruz."³²

M. Atilla Maraş, şiir anlayışını açıklarken İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an'a başvurmuş, şiir anlayışını buna göre temellendirme yoluna gitmiştir. Yüce Allah'ın şairler hakkındaki beyanı şöyledir:

27 - Bkz. Cahit Zarifoğlu, Konuşmalar, s. 29.

28 - Bkz. Saadetin Acar, Sıkı Adamlar Edebi Portreler, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.49-52

29 - Akif İnan, "Bir Tahlil Denemesi", Maveri, S. 22, s. 6; S. 23, s. 22; S. 61, s. 18; S. 63, s. 9; S. 64, s. 26; S. 70, s. 8; S. 73, s. 12.

30 - Nazif Öztürk, M. Çetin Baydar vd., Mehmet Akif İnan Kitabı, Türkiye Yazarlar Birliği Yay., Ankara, 2000, s.150.

31 - Necmettin Türinay, "Maveri ve Maveri Şairleri, Erdem- Akif- Cahit", Yedi İklim Dergisi, Şubat-Mart 2008, S.215-216, s.63.

32 - Oktay Çağlar, "Akif İnan'ın Şiiri", Maveri, Temmuz 1980, S. 44, s. 37.

224. Şairler(e gelince), onlara da sapıklar uyarlar. 224. Baksana onlar her vâdide şaşkın şaşkın dolaşırlar. 226. Ve onlar yapamayacakları şeyleri söylerler. 227. Ancak iman edip iyi işler yapanlar, Allah'ı çok çok ananlar ve haksızlığa uğratıldıklarında kendilerini savunanlar başkadır. Haksızlık edenler, hangi dönüşe (hangi akıbete) döndürüleceklerini yakında bileceklerdir.³³

Maraş, bu ayetleri zikrettikten sonra Kur'an'da yerilen şairlik özelliklerini açıklayarak Müslüman şairin bu vasıflardan uzak durması gerektiğini belirtmiştir. Maraş, dünya görüşü ve yaşama biçimiyle, şiir anlayışı arasında bir ayrılık olmadığını, bunların hepsinin İslam sınırları çerçevesinde olduğunu belirtmiştir. Maraş şiire bakışını şöyle dile getirmiştir:

Şiir sanatı bir oyun değildir. Zihinleri bulandırmak için şiir yazmıyorum. Bir bildirim var sunulacak, bir mesajım var iletilecek şiir yoluyla. Tebliği bir tavır içindeyim. Aşırı tasvirilik ve öğüt verme gibi durumları benim şiirimde göremezsiniz... Adımız yürüsün için sanat yapmıyoruz. Daha doğrusu sanatı ne halk için, ne sanat için ne de sanatçı için yapmıyoruz.... Şairin beklediği nedir bu durumda? Para mı, ün mü, toplumda saygınlık kazanmak mı? Böyle yarar bekleyenler vardır elbette. Ancak bizim şiir için harcadığımız emeğin karşılığını, bize yazma imkan ve kabiliyeti bahşeden Rabbimiz takdir edecektir. Bu faaliyetten doğan manevi hasılayı O tayin ve takdir edecektir.³⁴

Mustafa Özçelik Mavera'nın kendisi için önemli bir ocak, doğduğu yatak olduğunu söylemiştir. Özçelik'in şiirle ilk tanışması çocukluğunda babaannesinden dinlediği Yunus ilahileriyle gerçekleşmiştir. Özçelik şiir ve şairlerle gerçek manada Atasoy Müftüoğlu vesilesiyle tanışmıştır. Özçelik daha sonraları Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Akif, Ziya Osman, Behçet Necatigil, Cahit Zarifoğlu gibi isimlerden etkilendiğini ve onların kendisinin ustası olduğunu dile getirmiştir. Bu isimler arasında ise Zarifoğlu'nun özel bir yeri olduğunu, Zarifoğlu'nun kendisine şiir konusunda mektuplar göndererek yol gösterdiğini belirtmiştir. Özçelik 'çağdaş bir Yunus Emre' olabilmeyi Allah'tan dilediğini söylemiştir³⁵

33 - 26/ Şuara, 224-227.

34 - Mustafa Özçelik, Mehmet Atilla Maraş, Hayatı, Sanatı, Şiirlerinden Seçmeler, TYB Şanlıurfa Şubesi yayınları, Ankara, s.36-37.

35 - Ay Vakti Dergisi, "Mustafa Özçelik ile Şiir Üzerine", Mayıs 2001, S.8.

Rasim Özdenören ikiz kardeşi Alaeddin Özdenören'in çocuk yaşlarda şiir yazmasına rağmen şiiri bilinçli olarak yazmaya başlamasının ikinci yeni şiirinin zirvede olduğu yıllar olduğunu kaydeder. Alaeddin Özdenören'in şiir yazarken ikinci yeninin Türkçe'ye kazandırdığı ifade imkanlarından faydalanmasıyla beraber onun şiirini tamamıyla ikinci yeni kapsamında değerlendirmenin doğru olmayacağını belirtir. Alaeddin Özdenören'in bazı şiirlerinin izleğini oluşturan nostalji, zaman, güzelleme, aşk, ölüm, yalnızlık, metafizik coğrafya, hafakan, hastalık gibi hususlar onu ikinci yeni şiirinin içeriğinden ayırdığını söylemiştir.³⁶

Erdem Beyazıt, şiiri varlık bilincini paylaşmak için kullandığı bir araç olarak gördüğünü ve şiirinde daha çok mesajın ön planda olduğunu belirtmiştir. şair, hayatın her anında olan değişimin edebiyatta da bulunduğunu dile getirdikten sonra yazısını şöyle sonlandırmıştır:

Bütün yarattıklarını kuşatan, mutlak olan, tek değermez: Allah!
 Yeryüzünde Tanrı'nın halifeliliği makamında insan oturuyor.
 Ve insan Yaratıcısına ulaşmanın bir yolunu arıyor.
 Karınca kaderince benim de aradığım başka bir şey değil!³⁷

Sonuç

İslâmi duyarlılıkla, kaliteli edebiyat yapan Maverâ, Cumhuriyet dönemine edebiyatında önemli bir basamak olmuştur. Maverâ hayatın tam içinde, canlı bir dergi olarak yayım hayatını sürdürmüştür. Maverâ, yeniliklere açık olmuş ve okuyucusuyla güçlü bir bağ kurmayı başarmıştır. Edebiyatın teorik yönüyle de ilgilenen dergide 'İslâmî edebiyat, Müslümanların edebiyatı, Müslüman yazar, Müslüman şair' gibi kimi kavramlar tartışılmış, kimileri ise yeniden oluşturulmuştur. şiire sayfalarında yer veren Maverâ, edebiyatta kaliteyi sağlamak adına dergide şiirlerin yayınlanması için bazı kriterler belirlemiştir. Maverâ yayımlandığı dönemde bir edebiyat okulu vazifesi görmesinin yanı sıra kendinden sonraki dergiler için de örnek teşkil etmiştir. Bu çalışmada Maverâ'nın ilk 82 sayısı üzerinden Maverâ ekibinin şiire ve şaire bakışı yansıtılmıştır. Bu çerçevede Müslüman şairlerin yazma amacı, işlediği konular, dikkat etmesi

36 - Ay Vakti Dergisi, "...Onu Kışkandım...", Temmuz-Ağustos 2003, S.34-35.

37 - Bkz. Erdem Beyazıt, Hece, Mayıs- Haziran- Temmuz 2001, S. 53- 54- 55, s. 442.

gereken noktalar gibi çeşitli hususlara değinilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Mavera’da şiirleri yayımlanan Cahit Zarifoğlu, Mehmet Akif İnan, Mehmet Atilla Maraş, Mustafa Özçelik, Alâeddin Özdenören ve Erdem Beyazıt’ın şiir anlayışına kısaca değinilmiştir.

Kaynaklar

- Acar, Saadettin, Sıkı Adamlar Edebî Portreler, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.49-.52
- Akbaş, A.Vahap, “Bir Köylü Çarığı Gibi Derin ve Issız”, Ay Vakti Dergisi, Temmuz- Ağustos 2003, S.34-35.
- Beyazıt, Erdem, Hece, Mayıs- Haziran- Temmuz 2001, S. 53- 54- 55, s. 442.
- Çağlar, Oktay, “Akif inan”ın Şiiri”, Mavera, Temmuz 1980, S. 44, s. 37.
- Ay Vakti Dergisi, “...Onu Kıskandım...”, Temmuz-Ağustos 2003, S.34-35.
- Ay Vakti Dergisi, “Mustafa Özçelik ile Şiir Üzerine”, Mayıs 2001, S.8.
- Gürdoğan, Nazif, “Şiir Seviyorum Öyleyse Varım”, Yeni Şafak Gazetesi, 24 Temmuz 2002.
- İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd el-Kazvîni, *es-Sünen*, Dârü’s-Selâm, Riyad, 2000.
- İlbak, Üzeyir, “Rasim Özdenören ile Söyleşi: Mavera Bir ekip Hareketidir”, Dil ve Edebiyat Dergisi, Kasım 2012, S.47, s.26.
- İnan, Akif, “Bir Tahlil Denemesi”, Mavera, S. 22, S. 6; S. 23, S. 22; S. 61, S. 18; S. 63, S. 9; S. 64, S. 26; S. 70, S. 8; S. 73, S. 12
- İnan, Akif, “Çeşitlemeler: Şiirimizle İlgili Bir Açıklama”, Mavera, Ağustos 1979, S. 33, S. 33.
- İpek, Selahaddin, “İnsana Ulaşan Şiir”, Mavera, Nisan 1982, S. 65, S. 12.
- İpek, Selahaddin; Kadir Atlansoy, “Güneşi Avuçlasın Ellerimiz Veya Şiir 81”, Mavera, Şubat 1982, S. 63, S. 51.
- Kabaklı, Ahmet, Türk Edebiyatı, Türk Edebiyatı Yay., İstanbul, C. Iv., S. 676.
- Karaman, Hayrettin; Ali Özek; V.D., Kur’an-I Kerim Ve Açıklamalı Meali, Tdv Yay., Ankara, Nisan 2007.
- Korkmaz, Ramazan; Tarik Özcan, Yeni Türk Edebiyatı 1839-2000, Grafiker Yayıncılık, Ankara, 2004, S.261.
- Maraş, Mehmet Atilla, “Şahinşah”, Mavera, Nisan 1979, S. 29, S. 3.
- Maraş, Mehmet Atilla, “Şiir Sanatının Okumaya Çalıştığı Bir Alan”, Dil Ve Edebiyat Dergisi, Kasım 2012, S.47, S.44-46.
- Mavera, “İslâmî Edebiyat Tartışmaları”, Mavera, Şubat 1982, S. 63, S. 4.
- Meriç, Cemil, Bu Ülke, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012, S.102.
- Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed B. Şuayb, *Es-Sünen (El-Müctebâ)*, Dârü’s-Selâm, Riyad, 2000.
- Orhanoğlu, Hayrettin, “Dergilerin Sudaki Aksi”, Türk Edebiyatı Dergisi, Şubat 2007, S. 400, S.21.
- Özçelik, Mustafa, Mehmet Atilla Maraş, Hayatı, Sanatı, Şiirlerinden Seçmeler, Tyb Şanlıurfa Şubesi Yayınları, Ankara, S.36-37.

- Özdenören, Rasim, “Malzemelerin Ruhu”, *Mavera*, Mayıs 1978, S. 18, S. 19.
- Özdenören, Rasim, “Cahit Zarifoğlu İle Konuşma”, *Mavera*, Ekim 1977, S. 11, S. 40.
- Öztürk, Nazif; M. Çetin Baydar Vd., *Mehmet Akif İnan Kitabı*, Türkiye Yazarlar Birliği Yay., Ankara, 2000, S.,150.
- Sazyek, Hakan, *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1999, S.338-341.
- Türinay, Necmettin, “Mavera Ve Mavera Şairleri, Erdem- Akif- Cahit”, *Yedi İklim Dergisi*, Şubat-Mart 2008, S.215-216, S.63.
- Yazar, Yusuf, “Tablo”, *Mavera*, Mart 1978, S. 16, S. 43-44.
- Zarifoğlu, Cahit, *Konuşmalar*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2006, S. 29-94-117.
- Zarifoğlu, Cahit *Yedi Güzel Adam*, Edebiyat Dergisi Yay., Ankara, Eylül 1973, S. 9.
- Zarifoğlu, Cahit, “Okuyucularla”, *Mavera*, Şubat 1981, S.51, S.48.
- Zarifoğlu, Cahit, “Okuyucularla”, *Mavera*, Nisan 1981, S.53, S.48.

İslâmî Yeni Edebiyatta Şiir ve Şair (Mavera Dergisi Örneği)

Şerife Nihal ZEYBEK

Özet

1979 – 1990 seneleri arasında aralıksız olarak yayımlanan Mavera Dergisi nitelikli okuyucu kitlesine sahip olmuş ve bir ekol olmayı başarmıştır. Mavera yaşamın her yönüne İslâmî duyarlılıkla yaklaşabilen entelektüel Müslümanların yetişmesinde önemli rol oynamıştır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında edebî alanda İslâmî duruşa sahip eserler ihmal edilmiştir. 1960’tan sonra İslâmî duyarlılıkla eser veren edebiyatçılar ortaya çıkmaya başlamış, Müslüman edebiyatçılar zamanla kendilerine özgü yollar tutturmaya başlamışlardır. Mavera dergisi kadrosu İslâmî duyarlılıkla eser veren ilk edebiyatçılarımız arasındadır. Mavera’daki şiirlerde İslâm, mesaj verme kaygısıyla sloganlaştırılarak değil, şiirin sanat ve ahengiyle uyum içinde yer almıştır. Bu çalışmada Mavera dergisi kadrosunun şiir ve şaire bakışı İslâmî çerçevede ele alınmış ve Mavera’da yayımlanan şiirlerden bazı kesitler sunulmuştur. Şiirin yazılış amacı nedir, şiirin muhtevasında neler olmalıdır, şairin dikkat etmesi gerekenler nelerdir gibi sorular Mavera ekseninde cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Bir edebiyat okulu olarak da kabul edilen Mavera’da ‘Okuyucularla’ başlığı altında okurların şiirleri değerlendirilmiş, başarılı bulunanlar yayımlanmıştır. Böylelikle yeni şairlerin yetişmesi desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiir, Dergi, Mavera Dergisi, İslâmî Şiir, Müslüman Şair

Poets And Poems At New Islamic Literature (The Case of Mavera Journal)

Şerife Nihal ZEYBEK

Abstract

Mavera Journal, uninterruptedly published Journal between the years of 1979 and 1990, had qualified audience and has succeeded in becoming a school. Mavera have played an important role in the education of intellectual Muslims who can approach to every aspect of life with Islamic sensitivity. In the early years of the Republic, works with an Islamic stance are neglected. After 1960, the literati who writes with Islamic sensitivity began to emerge and retain their own unique ways in time. The staff of Mavera are among the first literati who writes with Islamic sensitivity. In the poems of Mavera, Islam, unlike to give only a message, has been involved in art and harmony of the poem coherently. In this study, the view of Mavera Journal staff on poems and poets are discussed in the framework of Islam and some sections of poetry published in Mavera are presented. The questions such as “What is the purpose of poems writing?”, “What should be the content of the poems?”, “What are the things that the poet must pay attention?” are tried to be answered with the aspect of Mavera. In Mavera, accepted as a literary school, reader’s poems were evaluated and the successful ones were published under the title of ‘Okuyucularla’ (Reader). Thus, the growth of new poets are supported.

Keywords: Poems, Journal, Mavera Journal, Islamic Poems, Muslim Poet